

Vanuit die geestelijke afweer kon men verder komen, d.w.z. de bezetter feitelijk dwarsbomen. Men kon dat doen doordat men de mogelijkheden die tegen Duitsland oorlog voerden, hulp bood die militair van betekenis was: directe hulp in de vorm van 'pilotenhulp' en spionage of indirecte hulp in de vorm van sabotage.

De illegale CPN had met 'pilotenhulp' niet te maken. Wat de waarde geweest is van de inlichtingen die de communistische groepen van Goulooze, Winterink en 'Velo' aan Russische autoriteiten deden toekomen, heeft zich volledig aan onze waarneming onttrokken, maar wij zijn bereid aan te nemen dat deze waarde reëel geweest is. Wat de sabotage betreft, menen wij dat de communistische MC-organisatie in de periode herfst '41-herfst '42 minstens zoveel gepresteerd heeft als alle andere sabotagegroepen samen, en misschien wel meer.

Ook kon men de bezetter feitelijk dwarsbomen door te verhinderen dat hij Nederlandse arbeiders naar Duitsland overbracht of dat hij personen in handen kreeg (leden van illegale organisaties, Joden) die hij wilde opsluiten of deporteren. Dat dwarsbomen vergde dan dat men de betrokkenen financieel steunde, dat men hun hielp aan valse persoonsbewijzen en aan rantsoenbonnen, veelal ook aan schuilplaatsen.

Wat de strijd tegen de arbeidsinzet aangaat, heeft de illegale CPN ongetwijfeld tal van arbeiders, met name ook de werklozen onder hen, gestimuleerd, hetzij om zich in het geheel niet te melden, hetzij om bij eventueel verlof uit Duitsland, niet opnieuw te vertrekken. Wat de hulp aan de leden van illegale organisaties en aan de Joden aangaat: deze hulpverlening was in het tijdvak dat wij in dit deel behandelen, op de illegale CPN'ers geconcentreerd. Er is veel gedaan om de topfiguren van de illegale CPN maar ook anderen (ondergedoken Duitse communisten bijvoorbeeld) een maximum aan bescherming te bieden. Hierbij werd een scholing opgedaan waarvan, toen eenmaal de Jodendeportaties begonnen, talrijke Joden konden profiteren.

Wij menen uit dit alles te mogen concluderen dat de illegale CPN, reeds verantwoordelijk voor de organisatorische voorbereiding van de Amsterdamse Februaristaking, van de zomer van '41 af een belangrijke bijdrage geleverd heeft aan het Nederlandse verzet; die bijdrage is eerst in de loop van '43 als gevolg van de massale arrestaties naar verhouding minder belangrijk geworden. Speciaal evenwel voor de periode zomer '41-zomer '42 geldt dat er, met uitzondering wellicht van de zoveel kleinere groep der revolutionair-socialisten (wier activiteit beperkt bleef tot de uitgave van illegale bladen en de hulpverlening aan het eigen illegale kader), geen Nederlandse bevolkingsgroep geweest is die naar verhouding in zo hoge mate aan het illegale werk deelgenomen heeft als de communistische.